

Dosarul nr. 2ra-2314/2019
nr. 2ra-109/2020

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: A. Mardari)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: N. Simciuc, O. Cojocaru, Iu. Cotruță)

DECIZIE

13 mai 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de către Bejenari Denis, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Bejenari Denis împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 16 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 21 noiembrie 2018, Bejenari Denis, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral în sumă de 2 000 de euro și încasarea cheltuielilor de judecată

În motivarea acțiunii a indicat că în cadrul procesului penal nr.2015790301, prin ordonanța OUP al IP Anenii Noi - Vlad Surchicin din 06 aprilie 2016, Denis Bejenari a fost recunoscut în calitate de bănuț de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal.

A mai indicat că până la momentul depunerii cererii de chemare în judecată nu a fost informat despre soluția adoptată de procuror conform art. 291 Cod procedură penală.

Reclamantul a susținut că din încheierea Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani din 07 noiembrie 2018, rezultă, că prin ordonanța procurorului în Procuratura Anenii Noi - Sergiu Podrez din 20 iunie 2016, Denis Bejenari a fost scos de sub urmărirea penală privind comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal.

Astfel, a afirmat că este incontestabil faptul ca fără careva motiv rezonabil în lipsa unor probe pertinente, în scop de a-l umili, reclamantul a fost tras ilegal la răspundere penală în cadrul cauzei penale nr. 2015790301.

Totodată, a indicat că pe perioada tragerii la răspundere penală Bejenari Denis a fost nevoit sa suporte umilință și disconfort enorm din care motiv a suferit traume psihologice sub forma de stare de stres, care sunt iremediabile.

A menționat că încălcările enunțate au lezat drepturile și libertățile sale prevăzute de art. 6 din CtEDO.

În drept, cererea de chemare în judecată a fost întemeiată pe prevederile art.5-7, 83, 90, 94, 123, 166, 167 CPC, art. 8, 11, 14, 616, 1399, 1405, 1422, 1423 Cod civil, art.1, 2, 3 lit. f), 6, 7, 10, 11 din Legea nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și art.6 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului.

Prin hotărârea din 22 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, cererea de chemare în judecată depusă de Bejenari Denis, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei a fost respinsă ca neîntemeiată.

Invocând ilegalitatea hotărârii primei instanțe, la 30 mai 2019, Bejenari Denis, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei a depus apel și a solicitat casarea acesteia cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii înaintate.

Prin decizia din 16 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Bejenari Denis, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei și a fost menținută hotărârea din 22 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, instanța de apel prin prisma art. 6 și 3 din Legea nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, art. 1405, 1422, 1423 din Codul civil, a considerat ca fiind întemeiată hotărârea primei instanțe și emisă conform normelor materiale și procedurale.

Așadar, Colegiul a învederat că materialele anexate la dosar, în temeiul cărora reclamantul/apelant î-și întemeiază pretențiile, nu demonstrează că acțiunile organelor de urmărire penală și a procuraturii, au fost efectuate cu abatere de la prevederile legale, or, la caz nu a fost emis vre-un act procedural definitiv și irevocabil prin care să se stabilească ilegalitatea acțiunilor organelor de urmărire penală.

Analizând actele cauzei, materialul probatoriu, Colegiul a conchis că, la caz, Bejenari Denis nu a fost supus arestului, nu i-au fost aplicate măsuri de constrângere, nu a fost tras la răspundere penală și nici nu i s-a acordat statutul de "condamnat", fiind doar în calitate de bănuit de comiterea unei infracțiuni în baza probelor acumulate în cadrul urmăririi penale, iar în privința lui așa și nu a fost emisă o sentință definitivă de condamnare, care să fie constatată ilegală ulterior, fapt care nu atrage răspunderea statului.

De asemenea, cu referire la argumentele apelantului despre oportunitatea reparării prejudiciului cauzat prin acțiunile organului de urmărire penală, Colegiul a menționat că remediile indicate în Legea1545, sunt aplicabile situațiilor în care se afectează drepturi precum libertatea, siguranța, dreptul de proprietate, viața intimă, siguranța economică, dreptul la corespondență, etc.

Or, atât timp cât actele la care a făcut referire și care au fost întocmite de către organul de urmărire penală, nu au fost constatate ca ilegale și întocmite cu derogare de la prevederile legislației în vigoare, instanța de apel consideră că Bejenari Denis nu a probat cauzarea unor suferințe sau prejudicii prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală.

Mai mult, instanța de apel, în conformitate cu prevederile art. 1405, 1422, 1423 Cod civil, a reținut că consideră neîntemeiată pretenția apelantului Bejenari Denis cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de drept deoarece acțiunea reclamantului/apelant nu cade sub incidența prevederilor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998.

Având în vedere cele menționate, Colegiul nu a stabilit existența temeiurilor relevante de apariție a dreptului de reparare a prejudiciului cauzat prin prisma faptului că în esență scoaterea de sub urmărire penală î-i conferă acest drept, motiv pentru care a concluzionat de a respinge apelul declarat și a menține hotărârea primei instanțe.

La 11 noiembrie 2019, Bejenari Denis, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei, a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că instanța de apel a aplicat eronat și încălcat normele de drept material și procedural ce au dus la soluționarea greșită a cauzei, au fost apreciate arbitrar probele, iar erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

A afirmat că, nu este de acord cu concluzia instanțelor privitor la faptul că, recurentul nu a prezentat probe, ce ar confirma suportarea suferințelor fizice sau psihice, deoarece, anume, prin pornirea procesului penal, recurentului i-au fost cauzate urmări și efecte negative care i-au afectat viața personală, a suportat umilință și discomfort, ceea ce i-a provocat stări de stres și suferințe psihice.

În acest context și cu referire la prevederile art. 3 alin. (1) și 6 ale Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, ale art. 1398 alin. (1) din Codul civil și din motiv că a fost scos de sub urmărire penală, consideră că este în drept să pretindă la repararea prejudiciului moral cauzat.

În contextul prevederilor art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 16 octombrie 2019.

Materialele cauzei atestă expedierea participanților la proces a copiei deciziei motivate prin scrisoarea de însoțire din 04 noiembrie 2018 (f.d. 82), dar la materialele cauzei lipsește dovada de recepționare a acesteia de către recurent.

Astfel, recursul declarat la 11 noiembrie 2019, este în termen.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 15 ianuarie 2020 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de Bejenari Denis, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei, întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la admiterea parțială a acțiunii din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Conform art. 3 din Legea nr. 1545-XII din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată; efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației; ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare. Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești.

Conform art. 6 lit. b) din Legea enunțată, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare.

Pe parcursul judecării cauzei s-a constatat că, prin ordonanța OUP al IP Anenii Noi - Vlad Surchicin din 06 aprilie 2016, Denis Bejenari a fost recunoscut în calitate de bănuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, fiind inițiată cauza penală nr.2015790301.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Anenii Noi - Sergiu Podrez din 20 iunie 2016, Denis Bejenari a fost scos de sub urmărirea penală privind comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal.

Înaintînd prezenta cerere de chemare în judecată, Denis Bejenari a solicitat încasarea din contul bugetului de stat a sumei de 20 000 de euro, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii și a cheltuielilor de judecată suportate în prezenta cauză.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii, respingînd acțiunea ca fiind neîntemeiată.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de către Bejenari Denis, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei, a ajuns la concluzia netemeinicii apelului declarat, menținând hotărârea primei instanțe.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele anexate la dosar, în coraport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, a ajuns la concluzia că, soluțiile date de către instanțele judecătorești sunt greșite.

Art. 6 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești prevede expres că, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare; scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeuri de reabilitare; adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice; adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art. 313 alin.(5) din [Codul de procedură penală](#), în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații.

Iar art. 10 din această Lege stipulează că, dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6.

Astfel, Legea nominalizată reglementează nu doar dreptul persoanei la repararea prejudiciului moral în urma acțiunilor ilicite ale organului de urmărire penală, dar și dreptul de a cere compensații pentru reabilitare în urma pornirii urmăririi penale și ulterior scoaterii de sub urmărire penală, nefiind constatată întrunirea elementelor infracțiunii.

În acest sens, se rețin și prevederile art. 64 alin. (2) pct. 23) din Codul de procedură penală, conform cărora bănuitul are dreptul să fie reabilitat în cazul în care bănuiala nu a fost confirmată.

Conform art. 11 alin. (1) din Legea enunțată, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

Or, conform art. 1423 din Codul civil, mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii,

și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luînd în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Actele cauzei denotă faptul că, la 06 aprilie 2016, prin ordonanța OUP al IP Anenii Noi - Vlad Surchicin, Denis Bejenari a fost recunoscut în calitate de bănuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, fiind inițiată cauza penală nr.2015790301.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Anenii Noi - Sergiu Podrez din 20 iunie 2016, Denis Bejenari a fost scos de sub urmărirea penală privind comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, avînd în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale cauzate, starea de stres și retrăirile suportate de către recurentul-reclamant, consideră necesar de a încasa din bugetul de stat, gestionat de către Ministerul Finanțelor, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Bejenari Denis suma de 5 000 de lei, în vederea reparării prejudiciului moral, sumă care poate fi considerată ca o compensare ce ar aduce satisfacție persoanei vătămate, la caz recurentului-reclamant.

Conform art. 7 lit. e) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, în cazurile menționate la art. 3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie sumele plătite de ea pentru asistența juridică.

Din materialele dosarului nu rezultă că, Bejenari Denis a suportat careva cheltuieli de asistență juridică în cauza penală nr. nr.2015790301, și nici nu a prezentat în acest sens careva bonuri de plată.

În ceea ce privește pretenția recurentului-reclamant cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică, se reține că, în conformitate cu art. 96 alin. (1) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

În contextual celor expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge pretenția recurentului-reclamant cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică deoarece recurentul nu a prezentat careva probe concludente și pertinente în acest sens.

Astfel, din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Bejenari Denis, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei, de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și de a emite o nouă hotărâre, prin care acțiunea lui Bejenari Denis împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată de admis parțial, cu încasarea din bugetul de

stat, gestionat de către Ministerul Finanțelor, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Bejenari Denis a sumei de 5000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, iar în rest de respins acțiunea.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Bejenari Denis, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei.

Se casează integral decizia din 16 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 22 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Bejenari Denis împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată, și se emite o nouă hotărâre, prin care:

Se admite parțial acțiunea lui Bejenari Denis împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

Se încasează din bugetul de stat, gestionat de către Ministerul Finanțelor, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Bejenari Denis suma de 5000 (cinci mii) de lei, cu titlu de prejudiciu moral.

În rest cererea de chemare în judecată a lui Bejenari Denis, se respinge.
Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Galina Stratulat